

BOK- RECENSIONER

Vår hälsa

Sohlmans, Stockholm 1958. Pris kr. 48:—.

Modern hälso- och sjukvård kan icke drivas effektivt utan allmänhetens medverkan. Det gäller därför att bibringa allmänheten vissa elementära kunskaper i dessa ämnen. Förvisso är det hög tid att en verkligt enkel, effektiv och allmänt omfattande upplysningsverksamhet kommer till stånd.

"Vår hälsa" förutsätter, liksom tidigare böcker av detta slag, åtskilliga förkunskaper hos sina läsare. Detta, samman med det säkerligen försvarliga men dock höga priset på boken, inskränker starkt möjligheten att sprida den bland en bredare publik.

Enbart erkända experter från Danmark, Finland och vårt eget land har medarbetat i "Vår hälsa". Att skriva för allmänheten är emellertid icke allom givet och bokens redaktör, professor Axel Ahlmark, borde ha lagt en fastare hand på flera av medarbetarna. Själv ger han i sitt kapitel, "Yrkeshygien", ett gott prov på att han behärskar den svåra tekniken att skriva populärt.

Bland övriga, som lyckats förträffligt med att skriva enkelt och lättfattligt är Härje Bucht, trots att han fått ett så invecklat och svårförståeligt område som "Njurar och urinvägar" på sin lott. Ett skolexempel på hur man icke bör skriva i sådana här sammanhang är å andra sidan Stig Tejnings kapitel "Nervsystemet". Slutligen tvingas jag säga, att Eric Jonssons "Rheumatiska sjukdomar" icke hör hemma i detta ambitiösa verk.

Ett okonventionellt och mycket lyckat inslag i "Vår hälsa" utgör en del utmärkta artiklar av mera allmän karaktär, s.s. "Sexuallivet", "Arv", "Puberteten", "Psykisk utveckling", "Ålderdomen" m.fl. Här är Herbert Svanbergs korta, kloka och öppna ord om sexuallivet och Sven Ahnsjö's ömma behandling av puberteten värda särskild tacksamhet.

Bokens utstyrsel är av hög klass och illustrationerna i allmänhet goda. Jag tvivlar dock på att foton av en rhesusapa, en blodtrycksmät-

ning (palpatorisk!) och blodavtappning för transfusion har något att ge bokens läsare.

Den 250 sidor omfattande, väl genomarbetade lexikografiska avslutningen höjer ytterligare "Vår hälsa's" värde.

Helge Lublin

Laborationsteknik för sjukhus

LISA BOSTRÖM

Svenska Bokförlaget, Stockholm 1958.

En ny upplaga, den åttonde i ordningen, av laboratorieöversköterskan Lisa Boströms numera klassiska bok har utkommit. Den nya upplagan är delvis omarbetad och moderniserad, särskilt gäller detta avsnittet om blodgruppering. Ett flertal kemiska metoder har i denna upplaga försetts med anvisningar för spektrofotometrisk avläsning. Principen att boken skall vara en enkel och praktisk handledning på sjukhuslaboratorier där arbetet utföres av sköterskor har emellertid bibehållits och de krav man kan ställa på en sådan bok har till största delen uppfyllts.

På ett par ställen har förf. angivit vissa "fel" i metoderna. Vad för sorts "fel" som därmed avses är oklart. Man kunde i detta sammanhang möjligen fråga sig om inte tiden vore mogen att även i böcker av detta slag införa ett mindre avsnitt där principerna för metodkontroll och enkel metodfels-statistik genomgås och där sedan de enskilda metodernas statistiska fel (i den mån de är kända) redovisas. Denna sort av laborariehygien torde enligt recensentens mening behöva en kraftig upprustning.

Denna randanmärkning torde emellertid väga lätt gentemot bokens obestridda förtjänster. Den bör ha sin givna plats på varje sjukhuslaboratorium.

Lars Garby

Aldrig mera krig

LINUS PAULING

Bonniers, 216 sid. kr 18:50.

Författaren som var Nobelpristagare i kemi 1954, har troligen inte själv deltagit i det vetenskapliga arbetet på atombombens framställning men så mycket mera i propagandan för dess avskaffande.

Atomexplosionerna som utlöstes över Hiroshima och Nagasaki skrev med eldskrift fram-

för våra ögon att kriget som ett politikens yttersta instrument äntligen slagits ur brädet. Det till förtvivlan hatade kriget kunde väl inte av statsmännen ges den över alla gränser groteska möjligheten att utrota mänskligheten eller förvandla den till ett gytter av missfoster. Omöjligt. Dessutom tillkom trots allt med atombomben förvissningen att människan nu lärt sig att behärska krafter, som i stället för att fördärva kunde skapa omätliga rikedomar och förut oanade framsteg åt mänskligheten. Sådana tankar grep många upplysta människor vid krigsavgörandet 1945. Tacksamhet över de enastående chanser som nu erbjöds folken genom atomkraftens fredliga utveckling blev för många en bärande känsla, som kunnat förvandla världen om den fått tillfälle att slå rot även annorstädes än hos naturvetenskapligt kunniga.

Den förste som svarade nej till detta var *Stalin* med hela den väldiga självhärskarmakten bakom sig. Bomben och kraften betydde intet, sade han — allt var som förut, den ryska demobiliseringen uteblev och kriget har fortsatt sedan dess. Om detta skriver ej Pauling men om mycket annat. Man kan tycka att denne Nobelpristagare borde vara överkompetent för en populär framställning som återigen skall göra kärnfysiken begriplig för oss. Ändå är denna del innefattande mängder av beräk-

ningar över atom-, väte- och superbombernas verkningar det bästa boken har att ge. Vi får också en påtaglig lektion, lättmält och begriplig beträffande det radioaktiva utfallet och C14-uppladdningen i skrivande stund och vid krigsfall med maximal överhopning av fissions- och fusionskatastrofer. Handfallenheten inför de enorma krafterna borde dock ej få ta sig sådana här språkliga uttryck: "En stor del av denna strålning tränger igenom 30 centimeter tjocka betongväggar, så det är verkligen inte lätt att skydda sig mot dem." "Dessa superbomber är verkligen mycket kraftiga vapen." (!) En del av författarens polemik mot antagonister i Atomkommissionen synes vara av mindre värde, annat dock av betydande intresse. Minst övertygande är Pauling som kommentator till egna och andra vetenskapsmäns agitation och rent naiv då han (och översättarinnan?) kursiverar en oföretterlig mening som denna: "Vi är verkligen tvungna att överge kriget som en metod att lösa världsproblemen, som en metod att avgöra stridigheter nationerna emellan." Under dessa förhållanden är det riktigt som Pauling gör att skjuta fram Einstein och andra som funnit mera kraftfulla och övertygande uttryck för mänsklighetens situation i den öppnade atomåldern än han själv förmått.

E. Husmark

*Kemiskt vattenreningsverk med långsamtfilter i Åkersberga.
Kapacitet 3.600 m³ per dygn.
Byggt för Vaxholm och Österåkers vattenreningsförbund.*

VATTEN BYGGNADS BYRÅN (VBB)

**Konsulerande ingenjörer
och arkitekter**

*Ledamöter av Svenska Konsulerande
Ingenjörers Förening*

Huvudkontor:

Humlegårdsgatan 29, Stockholm Ö
telefon: riks 22 89 30 · lokalt 22 85 80

Avdelningskontor:

**Göteborg · Malmö · Sundsvall
Umeå · Falun · Örebro**

